

Írások · Cikk · 2005. június

Hívogatók és vőfélyversek: lakodalmi szokások Tiszakóródon és Kölcsén

Két szomszédos faluban tizenegy lakodalmat jegyeztem le 1982 és 2001 között. A vőfélyversek változása pontosan mutatja, hogyan alakult át a falusi ünnep húsz év alatt.

Szatmári Füzetek 1. szám, 2005

Fotó: Fortepan / Klenner Aladár (Fortepan 76866), 1941 · Wikimedia Commons · CC BY-SA 3.0

A lakodalom a szatmári faluban a legnagyobb közösségi esemény volt, és bár a hetvenes évekre a művelődési házba költözött, a szertartás menete sokáig őrizte a régi rendet. Tizenegy lakodalmon vettem részt gyűjtőként Tiszakóródon és Kölcsén: az első 1982-ben, az utolsó 2001-ben volt. Mindegyikről kézírásos jegyzetet és hangfelvételt készítettem.

A hívogatás

A lakodalom előtti héten a vőfély és egy legénytárs házról házra járt, kezükben szalagos bottal. Kölcsén 1982-ben még a teljes hívogató verset mondták, tizennégy sorban, amelynek első két sora így hangzott: „Szerencsés jó napot adjon az Úristen, / Nem üres kézzel, hanem hírrel jöttem.” 1995-ben ugyanebben a

faluban már csak a négysoros rövidített változat élt, 2001-ben pedig a hívogatást nyomtatott meghívó váltotta fel, a vőfély botja azonban még mindig ott állt a kapuban.

A vőfélyversek

A vőfélyversek gerince a vacsora tálalása: a levesre, a húusra, a káposztára és a kalácsra külön vers járt. A tiszakóródi vőfély, Barta Miklós, 1986-ban még negyven percen át mondta a verseket, egy 1912-ben nyomtatott vőfélykönyvből tanult szöveget saját betoldásokkal. Halála után a szerepet unokaöccse vette át, aki a verseket már füzetből olvasta, és a felét elhagyta. A 2001-es lakodalmon a vőfély helyét ceremóniamester foglalta el, a versek helyét pedig zenés játékok.

A jegyzeteimből világosan látszik, hogy nem a szokás halt ki, hanem a szerepe változott meg: a vőfélyvers eredetileg a közösség rendjét, az ülésrendet és az ételek sorrendjét szabályozta, később mulattató betétté vált, végül elmaradt, amikor a szabályozó feladatot a vendéglős és a menükártya átvette.

Források és irodalom

1. Bakó Ferenc: Palócföldi lakodalom. Budapest, Gondolat, 1987.
2. Györgyi Erzsébet (szerk.): Lakodalmi szokások. Budapest, Planétás, 2001.
3. Saját gyűjtés: SZ-01–SZ-11. lakodalmi jegyzőkönyvek és a H-140–H-171. hangfelvételek, 1982–2001.

Letöltés

PDF-ben (cikk)

Idézés: Vas Erzsébet: Hívogatók és vőfélyversek: lakodalmi szokások Tiszakóródon és Kölcsén. Szatmári Füzetek 1. szám, 2005.

Témák

szokás · lakodalom · vőfélyvers · Kölcsé

Kapcsolódó írások

A szatmári keresztszemes: motívumkincs és színrend a Túr mentén

